

Pořádně drahý bobřík mlčení

Kauza Diag Human dlouho vskrytu páchla. Ted' politici s křikem hledají viníka

Z morálního hlediska vypadá spor s firmou Diag Human, která už na státu vysoudila bez pár drobných 327 milionů korun, skoro jednoznačně. Tehdejší ministr Martin Bojar dopisem varoval před podivnými praktikami jisté firmy, obchodující s plazmou a krevními deriváty (v té době se ještě jmenovala Conneco). Jednal v dobré víře, protože v sázce bylo to, co občané nejčastěji staví na vrchol žebříčku hodnot - zdraví. Vděčný volič by řekl - díky, pane ministře.

Bojar jenom nepočítal s tím, že morálka se nikdy úplně nepřekrývá s právem (morální spravedlnost je jiného řádu) a že dobro se často převrací ve svůj opak (to nemá nic společného s relativismem), což se stalo až s mnohaletým zpožděním. Právě tato prodleva, která opět potvrdila příslovečné spojení času a peněz, je na celém případě nejpodivnější.

Ne snad že by se jiné spory netáhly řadu let, avšak právní konflikt státu s firmou Conneco později Diag Human je specifický v tom, že se o něm velmi dlouho vůbec nevědělo. Až doposud ani parlamentní vyšetřovací komise, ani ministerstvo zdravotnictví nevyšetřily, čím to, že se celý případ tak dlouho tajil.

Možná, že právě tady je klíč

k odpovědi na otázku odpovědnosti, kterou zkoumá vybraná desítka poslanců už řadu měsíců.

Čas pracuje pro žalobce

První zpráva o soudním sporu s firmou Diag Human se v tisku objevila až v roce 1998, přestože spor

Petr Fischer

redaktor BBC

už na různých rovinách běžel několik let. Tehdejší ministryně Zuzana Roithová v té době novinářům přiznala, že se vede jakýsi spor o jakýsi dopis a že jsou ve hře dvě miliardy korun.

Pozoruhodný na tom byl postoj paní ministryně, která považovala za nutné nejen vážít slova, protože by to státu mohlo uškodit, ale která nechtěla zveřejnit ani žádné další podrobnosti. Už první veřejné otevření případu provází mlčení, které později ještě stvrdil ministr Fišer svým podpisem pod dohodu s firmou Diag Human. „Je to velká nepříjemnost, o níž radši nebudu mluvit,“ řekl tehdy novinám jiný úředník ministerstva.

Byl to jeden z nejdražších bobří-

ků mlčení v novodobé historii České republiky. Jedině díky této vynucované tichosti, kterou zpočátku solidárně udržovali i mediální psi demokracie, se mohl dostat ke slovu čas, trpělivě pracující ve prospěch žalobce.

K dispozici byla jediná možná obrana, zkroutit čas v prostoru, využít jejich spojenectví v rychlosti a hbitě tlačít na okamžité řešení případu. Stačilo málo: skoncovat s hrou na schovávanou a hrát otevřenou hru s občany, s vládou, s parlamentem. Nic takového se nestalo, protože na české politické scéně bývá zvykem nechat věci pěkně uležet, vyhnít, a pak ve chvatu a za hlasitého pokřiku honem vyšetřovat a hledat viníka.

Už tehdy se měl někdo ptát, proč ministerstvo zdravotnictví v roce 1996 souhlasilo s tím, že spor se od soudu přesune k rozhodčímu senátu. Už tehdy měl premiér (byl jím Josef Tošovský) říci ministryni Roithové: „Nikoli, mlčet se v žádném případě nebude. Uděláme naopak všechno pro to, aby veřejnost věděla, jak bojujeme za svěžené státní peníze.“ Udržovací vláda nechala věc být a jejich nástupci tradiční taktiku utěsněných jednacích dveří ještě posílili.

Předsedkyně vyšetřovací komise pro průběh arbitráže s firmou

Diag Human Hana Sedivá vyvolala tento týden nové naděje, když prohlásila, že komise předala ministru zdravotnictví důležité zahraniční dokumenty, které jasně dokazují, že ministr Bojar měl na začátku 90. let pravdu, když varoval před praktikami firmy Conneco alias Diag.

V případě už bylo tolik slibovaných a nenaplněných očekávání zvratu, že i tentokrát bude dobré vytrvat v preventivní zdrženlivosti, neboť morální převaha, jak řečeno, nemusí zároveň znamenat právní zadostiučinění.

Morálka versus právo

Historie sporu Diag Human versus český stát je v tomto směru dost výmluvná. Ale aby nedošlo k mýlce, není to obrana poraženectví a pesimistického hodnocení stavu světa. Naopak, je to výzva k poučení, které lze shrnout do jedné věty - morální převaha je třeba proti právu bránit, od začátku, a všemi regulérními prostředky.

Předchozí věta se jistě nevyhne kritice a nařčení autora z naivního, ba směšného idealismu. Aťsi, vždyť co zmůže posměch, když počtáře advokáta přesvědčuje soudnost a estetika. **LN 10**

e-mail: petr.fischer@bbc.co.uk